

SORBAN ÁLLÓK

Hangjáték

SZABÓ PALÓCZ ATTILA

Hangok
felhangzásuk sorrendjében

Jollanda

Árpád

A Német

Húsz

Huszonhárom

Taxis

Bemondónő

Ká

Narrátor

Egy hang a tömegből

1. Kismiska

2. Kismiska

Műsorvezető

3. Kismiska

Pincér

1. Katona

2. Katona

és a mindenkori tömeg

*(Carl Orff: Carmina Burana – Cantiones profanae, Fortuna Imperatrix Mundi.
1. O Fortuna. A nyitózene dobhártyatépő hangerővel indítja útjára a cselekményt.
Kábé egy perc elteltével a zene háttéréből felhangzik Jollanda hangja.)*

JOLLANDA Mi ez?

(Válasz helyett továbbra is csak a zenét halljuk.)

JOLLANDA Hallasz te engem?

ÁRPÁD Nem igazán . . .

JOLLANDA Halkítsd le, az Istenért!

(A zene nem azonnal, de rövidesen lehalkul.)

JOLLANDA Mi ez?

ÁRPÁD A Carmina Burana.

JOLLANDA Erre magamtól is rájöttem. Miért pont ezt raktad fel már megint?

ÁRPÁD Nem látod, hogy dolgozom?

JOLLANDA Látom, látom . . . No és ha dolgozol . . . ?

ÁRPÁD Semmi, semmi, csak éppenséggel lusta volnék most félóránként, negyedóránként beszaladgálni, hogy megfordítgassam a lemezt vagy a kazettát. Tudod, hogy ez az egyetlen cédenk . . . Ez a leghosszabb, így elég, ha óránként bemegyek és elindítom előlről.

JOLLANDA Már napok óta mást sem hallgatsz . . .

ÁRPÁD Meg aztán így legalább mindig tudom, hogy hány óra van. Ez csak pár perccel hosszabb, mint hatvan perc . . .

JOLLANDA De én már megveszedek tőle!

ÁRPÁD Nem olyan rossz zene ez . . .

JOLLANDA Egyáltalán nem rossz zene, nem is arról van szó. De ha még tíz percig ezt kell hallgatnom, én beadom a válókeresetet.

ÁRPÁD Meg aztán, tudod, olyan inspiratív hatással van rám . . .

(Ismét felerősödik a zene, majd hirtelen félbeszakad. Csend.)

A NÉMET Der Name des Vernichtungslagers Auschwitz ist zu einer Chiffre für das schlechthin Unfassliche geworden.

(Nagyvárosi forgatag hangját halljuk csúcsgazdalmi időszakban, egy-két szófoszlányt az elhaladó gyalogosok beszélgetéséből, majd egyértelműen kivehetően Húsz hangját.)

HÚSZ Taxi! Taxiiii . . . ! Taxi, hé . . . ! No végre.

(Halljuk, hogy lassít, majd megáll egy autó, az ajtó csikorog, ahogy kinyitják.)

HÚSZ A reptérre kérem, de gyorsan, mert elkésem a gépet . . .

(Halljuk, hogy becsapódik a taxi ajtaja, és elindul az autó, lassan, fokozatosan távolodik tőlünk, amíg végül teljesen el nem vegyül a forgatagban.)

HUSZONHÁROM *(teljesen közlelő, mintegy kívülről szemlélve az eseményeket):* Szeretünk szenvedni. Nem furcsa? Azt imádjuk, amitől rettegünk. A szenvedést. *(Szünet, amelyben ismét csak a forgatagot halljuk.)* Szeretünk szenvedni.

(Hirtelen fékcsikorgás.)

TAXIS Te hülye állat, nem tudsz vigyázni!? Hogy az Isten rogyasszon a kopaszok közé, te . . . te . . . abortuszmaradék, te . . .!

HÚSZ Mennyi idő alatt érünk oda?

TAXIS *(most az autón belüli beszélgetést halljuk, így a morajlás is halkabb)*

Nem tudom . . . Ilyen forgalomban akár húsz percbe is beletelhet. Nem is beszélve arról, hogy mi lesz, ha még dugóba is kerülünk . . .

HÚSZ Kérem, hogy siessen . . . Nem tudom elmondani . . . Elgondolni se tudom, mi lesz, ha lekésem ezt a gépet . . .

TAXIS Ilyen körülmények között, sajnos, nem ígérhetek semmit. Nem elég, ha az ember a forgalmat figyeli, meg az ilyen hülyékre oda kell figyelnie . . .

Arra bezzeg nem gondolnak, hogy miattuk aztán én kerülök börtönbe, ha nem reagálnak idejében a reflexeim . . . No, tessék, most még ez is, piros . . .

HÚSZ Jól van, azért nem kell hősködni sem, élve szeretnék odaérni arra a gépre. Ha csak úgy felraknak egy koporsóban, akkor azért mégis inkább maradnék . . .

TAXIS Nem kell félnie, uram, én már több mint húsz éve dolgozom a szakmában, és mindeddig koccanásmentesen közlekedtem. A rendőrséggel sem voltak problémáim. Nagy szerencséje, uram, hogy épp engem talált leinteni.

HÚSZ *(bizalmasan)* Azt mondták nekem, hogy itt, ugye . . . Hogy itt a taxisok általában beváltják a valutát . . . úgy értem, feketén . . .

TAXIS *(gyanakszik)* Őszintén szólva, nem nagyon szeretem az ilyesmit . . .

HÚSZ Tőlem nem kell tartania.

TAXIS Nem is arról van szó, hogy én tartanék bárkitől is, hanem, tudja, előfordulhat, hogy a rendőrség emberei is beülnek egy taxiba, hogy el akarnak adni ennyi meg annyi dollárt, márkát, frankot, aztán meg, amikor megbeszéljük az üzletet, hopp, egyszer csak kattán a bilincs . . . Az egyik kollégámat így dugták be egyszer a rács mögé.

HÚSZ De én nem vagyok rendőr. Sőt még helybeli sem vagyok. Alig négy napot töltöttem itt . . .

TAXIS Ezt én igazán nem tudhatom . . .

HÚSZ Mindegy is, nem eladni, még csak venni sem akarok. Tudja, én most Marokkóba utazom, és kellene egy kis dirham . . . Arra gondoltam, hogy feketén esetleg előnyösebb áron juthatnék hozzá . . .

TAXIS *(hangosan nevet)* Be kell vallanom, uram, hogy nekem fogalmam sem volt róla, hogy Marokkóban milyen pénznemet használnak. Ilyesmivel még tényleg nem találkoztam. Hogy is mondta? Dir . . ., dir . . . Micsoda?

HÚSZ Dirham.

TAXIS Dirham, igen. Hát, ebben végképp nem segíthetek.

HÚSZ Bekapcsolná a rádiót, ha kérhetem?

TAXIS Persze, persze . . .

(Carl Orff: Carmina Burana, Primo Vere, Omnia sol temperat.)

(A zene elhalkul, és a rádióban megszólal a bemondónő.)

BEMONDÓNŐ Kedves hallgatóink, most megszakítjuk közvetítésünket. Pontos időjelzést adunk: az ötödik sípszó tizennyolc órát jelez.

(Felhangzik az első, majd a második sípszó.)

HÚSZ Kész, elkéstem. Hetente ez az egy marokkói járat van. Most mehetek négy-öt átszállással.

TAXIS Sajnálom, uram, én minden tőlem telhetőt megtettem . . .

HÚSZ Tudja mit, álljon meg itt valahol. Fogja, a többi a magáé.

(Az autó megáll, nyílik, majd becsapódik az ajtó.)

TAXIS Viszontlátásra, uram.

HÚSZ Persze, persze, viszlát.

HUSZONHÁROM *(ismét, mintha kívülről szemlélné mindent)*: Lementem, lementem, lementem, lementem, lementem a pincébe.

(A taxis gázt ad és elhajt. Itt a morajlás már sokkal kisebb, időnként erősödik csak fel egy kissé, de akkor is az elviselhetőség határain belül marad.)

KÁ Hogy kerülsz te ide?

HÚSZ *(meglepődik)* Hogy én?!

KÁ Ha jól számolok, neked már a gépen kellene lenned.

HÚSZ Most szálltam ki a taxiból, bemondta a rádió, hogy hány óra van, s nekem bizony már felszállt a gépem.

KÁ És arra nem is gondoltál, hogy esetleg késve indul . . .?

HÚSZ Hallod, nem. Most mi legyen?

KÁ Megnyugtathatlak, hogy nem indul késve. Csak azért mondom, ilyen esetekben mindenkinek ez az első gondolata. Hogy hátha, meg minden.

HÚSZ Gondolod, pontosan indult?

KÁ Én biztosra veszem, hogy igen, de ez még nem jelent semmit.

HÚSZ Tudod, mit? Hagyjuk az egézet a fenébe. Elment és kész. Hogyan tovább?

KÁ A szállodában persze kifizettél mindent, és felmondtad a szobát.

HÚSZ Igen, meg sem fordult a fejemben, hogy esetleg még egyszer itt éjszakázhatnék.

KÁ Nincs hol aludnod?

HÚSZ Nincs.

KÁ No, sebj, nálam elférsz, és olcsóbb is vagyok, mint a szálloda.

HÚSZ Egy kanapén is elalszok én . . .

KÁ Az már az én dolgom, hogy te hol alszol. Gyere, fogunk egy villamost.

HÚSZ Nem leszek a terhedre?

KÁ Ha a terhemre volnál, nem is hívtalak volna. Hanem, Jánosnál voltál?

HÚSZ Igen.

KÁ Mit akart?

HÚSZ Semmi különöset. Olyanokat mondott, hogy szeretünk szenvedni, meg mi . . . Nem furcsa? Azt imádjuk, amitől rettegünk – mondta. *(nevet)* Nincs ezzel az emberrel minden teljesen rendben. Értem no, mégsem mindegy temetőcsősznek lenni, de azért ez már mégiscsak túlzás.

KÁ Félsz a szellemektől?

HÚSZ Nem félek, de azért mégsem mindegy. Nyomasztó érzés lehet egy olyan kis vityillóban leélni az életedet a temető közepén. Akármerre indulnál is, mindig ott vagy egy lépésre a haláltól. A halál vesz körül. Az életed részévé válik a halál. Nem groteszk?

KÁ Szerintem már volt ideje megtanulni együtt élni a halállal. Ha meg nem, hát magára vessen. Meg kellett volna tanulnia . . .

HÚSZ Nem is meséltem még neked, de a múltkor szellemet idéztünk egy társasággal. Tudod, hogy van az, iszogattunk meg minden, olyankor meg hajlamos az ember az ilyen marhaságokra. Fogtunk egy múlt századi könyvet meg egy ósrégi kulcsot. A kulcsot belekötöttük a könyvbe. Koncentráltunk. Én beszéltem. Először azt kérdeztem: merre fogsz kimozdulni, ha igennel válaszolsz? És kimozdult jobbra. Merre, ha nem? Kimozdult balra. Régen haltál meg? Jobb. Nagyon régen? Jobb. Időszámításunk előtt? Bal. Után? Bal.

(Villamos csilingelése szakítja félbe a beszélgetést.)

KÁ Ez a miénk. Felszállunk.

HÚSZ El ne felejtsem, valahol még majd cigi is kell vennünk, az enyém elfogyott.

(A villamos megáll.)

KÁ Pont ott, ahol le kell szállnunk, van egy trafik. Remélem, még nyitva lesz.
HÚSZ Szóval, kérдем tőle, hogy akkor mikor. Persze a válasz elmaradt. A
kettő között? Hogy lehetett volna bármi is a kettő között . . .

*(Záródik a villamos ajtaja, ismét csilingelés, majd továbbindul. Egy pisztolylövés
dördül, majd síri csend. A csendet végül egy foltos nádiposzáta éneke szakítja
meg. Új helyszínen vagyunk: kint a természetben, egy csendes folyású patak
partján.)*

ÁRPÁD Figyeld ezt a hangot.

JOLLANDA Milyen hangot?

ÁRPÁD A madarakat.

JOLLANDA Miért olyan különös az?

ÁRPÁD Halkabban, az ég szerelmére, még elriasztod őket. Esküdni mernék,
hogy ez nádiposzáta volt.

(Ismét felhangzik a madárhang.)

ÁRPÁD Igen, biztos, hogy nádiposzáta. *Acrocephalus schoenobaenus*. Foltos nádiposzáta.

JOLLANDA No, itt van, ráadásul még foltos is!

ÁRPÁD El sem tudod képzelni, hányfajta nádiposzáta létezik. Van foltos, énekes, cserregő, az egyiknek meg az a neve, hogy csíkos fejű nádiposzáta. De ez nem az, ez a foltos. *Acrocephalus schoenobaenus*. Figyeld csak! Most van a nászrepülés ideje. Nagyon jellegzetes ilyenkor a hangjuk.

JOLLANDA Nehogy elkezdjek most én meg a legújabb szabásmintáimról szónokolni neked!

ÁRPÁD Ugye, miért nem érdekeltek téged soha a madarak, a természet? Téged tulajdonképpen soha nem is érdekelt semmi, amivel én foglalkoztam.

JOLLANDA Jaj, hagyjál már. Nem akarod tán most megint elkezdni ezt az egészet?!

ÁRPÁD Addig még rendben is van, hogy nem kezdem újra az egészet, de akkor sem értem, hogy lehetsz ilyen érdektelen.

JOLLANDA Nem érdekel és kész. Be kell érned ennyivel.

ÁRPÁD No és ha beérem, választ akkor sem kapok.

JOLLANDA Nem hát. Minek neked folyton azok a válaszok?

ÁRPÁD Ezt azért mégsem gondolhatod komolyan . . .

JOLLANDA Mindig csak holmi válaszokat keresel. De csak tudnám, honnan szeded a kérdéseket . . . Ne keress kérdéseket, és válaszokra sem lesz szükséged.

ÁRPÁD Miféle kérdések, miféle válaszok? Nem keresek én semmit!

JOLLANDA Akkor meg mért nem hagysz már békén az ilyen marhaságaiddal?

ÁRPÁD Én csak nem értem, hogy honnan benned ez az ellenállás, honnan benned ekkora érdektelenség . . .

JOLLANDA Soha nem fordult még meg a fejedben, hogy valakinek esetleg másmilyen álmai is lehetnek, mint neked?

ÁRPÁD Mert ugyan milyen eget rengető álmaid vannak már megint?

JOLLANDA Semmilyenek. Csak úgy mondtam. De soha nem fordult még meg a fejedben ilyesmi?

ÁRPÁD Mi? Hogy neked is lehetnek álmaid?

JOLLANDA Vajon mi különöset találhatnál a dologban?

ÁRPÁD Semmit.

JOLLANDA No látod, akkor pedig hagyjál szépen békén!

ÁRPÁD De Jollandám, édesem . . .!

JOLLANDA Semmi de, semmi édesem. Ha én azt mondanám neked, hogy BÉZS, hát mérget veszek rá, hogy fogalmad sem volna róla, mi fán terem.

ÁRPÁD Hát éppenséggel . . .

JOLLANDA Te meg jössz itt nekem folyton ilyen madarakkal meg minden, a latin neveikkel meg a párizsi időszakokkal . . .

ÁRPÁD Nászrepülés, édesem.

JOLLANDA Nászrepülés, nászrepülés . . .!

ÁRPÁD Hát nem mindegy . . .

JOLLANDA Tudod te, mi a nem mindegy?

ÁRPÁD Tudom hát, falba szarni vagy szarba falni abszolút nem mindegy.

JOLLANDA Micsoda?

ÁRPÁD Nem mindegy.

JOLLANDA Vagyis . . .?

ÁRPÁD Abszolút nem mindegy.

JOLLANDA (*sírva fakad*) Te már megint bántasz engem . . .

ÁRPÁD . . . nem mindegy . . .

JOLLANDA (*sír*) Mit vétettem én?

ÁRPÁD . . . nem mindegy . . .

JOLLANDA (*ordít*) Mit vétettem én neked?

ÁRPÁD Évek óta minden beszélgetésünk így ér véget. Nem gondolod, hogy ideje volna már változtatni ezen a forgatókönyvön?

JOLLANDA Mit akarsz ezzel mondani?

ÁRPÁD Tulajdonképpen semmit, csak arra gondoltam, hogy esetleg egyszer végre már ahelyett, hogy megkérdezted tőlem, hogy mit vétettél, talán úgy is kérdezhetsz, hogy mért bántalak. Csak ennyit.

JOLLANDA (*mint fent*) Mért bántasz te engem?

ÁRPÁD No, ebből elég legyen!

JOLLANDA Látod, ebben megegyezhetünk. (*Csend, majd mivel Árpád nem válaszol:*) No, mi lesz . . .? (*Csend.*) Árpi? (*Csend.*) Most mi van? (*Csend.*) Megszólalsz már végre? (*Csend.*) Meddig játszod ezt velem? (*Csend.*) Árpád,

kérlek . . . ! (*Egyre idegesebb.*) Szólj már meg! Azt akarod, hogy térden állva könyörögjek most itt neked? (*Csend.*) No, édesem . . . (*Csend.*) Hát ha te hallgatsz, majd hallgatok én is. (*Csend.*) Befogom a számat, érted? Kussolok, ha az a vágyad.

ÁRPÁD (*már nem figyel oda*) Mi az a sok ember ott?

JOLLANDA Én most hallgatok.

ÁRPÁD Valami szertartás lehet. Mi a franc az ott?

JOLLANDA Én most kussolok.

ÁRPÁD Vannak vagy ötvenen, vagy még többen . . .

JOLLANDA Nem vagyunk beszélő viszonyban, ha emlékeztethetlek rá.

ÁRPÁD Mintha ott az az egyik beszélne . . . De mért álltak körül?

JOLLANDA Mi van már veled?

ÁRPÁD Ezt meg kell néznom. (*Távolodik a hangja.*) Mit, ötvenen, megvan-nak ezek nyolcvanan, százan is . . .

JOLLANDA Most meg hova mégy?

ÁRPÁD Igen, minimum százan vannak . . .

JOLLANDA (*a háttérből*) Hova mész? Gyere vissza . . . !

ÁRPÁD Százan, sőt többen is.

JOLLANDA (*egész távolról, toporzékol*) Gyere vissza, hallod? Ha itt hagysz, én is megyek, de az ellenkező irányba!

ÁRPÁD De vajon mit csinálhatnak itt?

JOLLANDA (*hangja végül elveszik a távolban*) Árpikám! Árpád, könyörgöm, gyere vissza hozzám . . . Árpád, Árpikám . . .

HUSZONHÁROM (*hangja szintén a távolból, de az övé Jollandáéval ellentétben egyre közeledik*) Szeretünk szenvedni. Nem furcsa? Azt imádjuk, amitől egyébként rettegünk.

ÁRPÁD Kik lehetnek ezek?

HUSZONHÁROM (*kicsivel közelebből, hangja mint a szertartást vezető papoké*) Kedves feleim! Azért gyűltünk itt most össze ezen a szent napon és ezen a szent helyen, hogy elhunyt barátunktól, rokonunktól, hozzá méltó, nevéhez illő búcsút vegyünk.

ÁRPÁD Lementem, lementem, lementem, lementem, lementem, lementem, lementem a pincébe . . .

HUSZONHÁROM Ó tudta. Tudta, hogy mi gyarlók vagyunk. Úgy olvasott bennünk, mint a nyitott könyvekből szokás. A szemünkéből és a könnyeinkből olvasta ki gyarlóságunk. Ne higgyétek, hogy a legeldugottabb gonosz gondolataitok is rejtve maradhattak volna előtte. A fejünkbe látott, a szemünkön keresztül, és ennek alapján válogatta meg a híveit, ennek alapján válogatták össze azokat, akik ma eljöttetek ide.

ÁRPÁD Lementem, lementem, lementem, lementem, lementem a pincébe . . .

HUSZONHÁROM (*mivel Árpád most már megérkezett a tömeghez, a hangját most már egészen közéről halljuk*) Ne higgyétek, hogy a saját akaratotok hozott ma el ide benneteket, és ne higgyétek, hogy a gyász vezette lépteiteket.

Minden csakis hozzá vezethető vissza. Olyanok vagyunk mi az ő kezében, mint a háromszor három az elemisták száján. Azért jött el közénk, hogy a bűneinket – hangsúlyozom: a MI BŰNEINKET – a saját vállára vegye, és halálával azokat is magával vigye. S mindezt azért, hogy mi békében és boldogan élhessünk! Az ő javára és az Úr tiszteletére. Mindörökké, amíg csak az emberi faj ki nem pusztítja önmagát. S bizony mondom néktek, ez a nap már nagyon közelinek tűnik a szememben.

A TÖMEG *(skandal)* Lementem, lementem, lementem a pincébe!

HUSZONHÁROM Úgy legyen! *(A tömeg erre elcsendesedik.)* Érzitek ezt a szagot? Így fogunk majd mi is bűzleni azon a napon, amikor egyszer majd nem lesz tovább. Amikor minden egyszer csak véget ér. Mert nem tudunk tovább lépni, az orrunknál nem látunk tovább, egyszerűen barmok, marhák vagyunk, akiket, ha nem vezetnek, ki kell kötni a sarki fához. Ő azért jött el közénk, hogy megmutassa, merre kell járnunk, melyik utat kell választanunk, azért jött el, hogy megmutassa melyik a helyes, melyik az egyetlen járható út. *(Szünetet tart.)* Testvéreim, ti, akik eljöttetek ma ide, jól jegyeztétek meg, és naponta többször is ismételtétek el magatokban, és terjesszétek szerte e világban, hogy mindenki megtanulja végül, hogy mi mindannyian testvérek vagyunk. *(Újabb szünet.)* Most pedig boruljatok térdre, és mondjátok utánam. *(Kivárja, hogy letérdeljen a tömeg.)* Lementem, lementem, lementem . . .

A TÖMEG Lementem, lementem, lementem . . .

HUSZONHÁROM Lementem, lementem a pincébe.

A TÖMEG Lementem, lementem a pincébe.

HUSZONHÁROM Maradjatok térden, testvéreim, mert megérdemli a tiszteletet, amit még el szeretnétek mondani nektek. Ma üzenetet kaptam, az ő üzenete jutott el hozzám, vér szerinti testvéreim! Azt üzenete, hogy mi, mindannyian, kik a négy égtáj felől, s még sokkalta több irányból sereglettünk ma ide, mind menjünk haza, és vigyük magunkkal az ő nevét. És adjuk tovább szomszédainknak, barátainknak, ismerőseinknek, rokonainknak, munkatársainknak . . . Adjuk tovább mindenkinek, aki képes lesz megérteni, és vezessük őket is az igaz útra. Úgy legyen! Hallottátok az ő szavát, most menjetek, teljesítsétek be az ő akaratát!

NARRÁTOR *(mintha az egész temetési szertartást mindaddig élő egyenesben közvetítette volna a rádió. Hangja suttogós, nehogy megzavarja a szertartást, csupán az otthon ülőknek mondja el, hogy mi történik a helyszínen)* Kedves hallgatónk, a szertartást vezető pap most távozik. Egy germán zarándok még délelőtt jelezte, hogy szólni kíván. Most ő lép a megjelent gyászolók elé.

A NÉMET Die wahnsinnige Untat, die dort geschehen ist – der bürokratisch verwaltete und technisch betriebene Mord an Hunderttausenden, vor allem an Juden, denen politische Verbrecher das Menschsein aberkannt hatten –, lässt sich, wie Dolf Sternberger 1988, in einer Auseinandersetzung mit den

Thesen Ernst Noltes, in dieser Zeitung geschrieben hat, „nicht verstehen, sie lässt sich nur berichten“.

EGY HANG A TÖMEGBŐL Mehr Licht!

A TÖMEG (*skandál*) Lementem, lementem, lementem a pincébe!

1. KISMISKA Szépen beszélt.

2. KISMISKA Kár, hogy nem tudok németül.

A TÖMEG (*skandál*) Lementem, lementem a pincébe!

NARRÁTOR Kedves hallgatónk, most pedig zene következik a stúdióból.

(Kraftwerk: Electric Cafe. A zene rövid időn belül fokozatosan elhalkul, de továbbra sem hal el. Új helyszín: egy harmincöt emeletes nagyvárosi épület tetején kialakított nyitott vendéglő, ahol ugyanaz a rádióállomás van bekapcsolva, mint amelyik a szertartást is közvetítette.)

KÁ Látod, itt vagyunk a város legmagasabb pontján. Harmincöt emeletnyi magasságban. Hát igaz ugyan, hogy alaposan lemaradunk New York mellett, de azért ez sem semmi. Nemcsak az egész várost, hanem még a környező hegyeket és a forrást meg a patakot is látni lehet innen.

HÚSZ Lentről sokkal nagyobbnak tűnt a város.

KÁ Elég nagy ez így is, hidd el nekem. Jusson csak eszedbe, hogy ma délután sem értél oda időben a repülőtérré.

HÚSZ Az azért volt, mert későn indultam el.

KÁ Nem lennék én olyan biztos abban. Te mondtad, hogy a taxis szerint akár húsz percig is tarthatott volna az út.

HÚSZ Igen.

KÁ No látod. Innen nézve pedig alig van tíz centi a reptér meg a szállodád között. Mennyi lehet az percekre átszámítva szerinted?

HÚSZ Maximum húsz.

KÁ Ezt most csak a taxis miatt mondd . . .

HÚSZ Felhívtam egyébként délután a repülőteret. Azt mondták, hogy pontosan indult a gép.

KÁ Ez megnyugtat. Végre egyszer már nekem is igazam volt ebben az életben.

HÚSZ Még szerencse, hogy nem sikerült dirhamot vennem. Képzeld, itt állnék most egy halom marokkói pénzzel, és nem tudnék mit kezdeni vele.

KÁ Én tudtam volna neked szerezni. Csak tőlem nem kérdezted.

HÚSZ Lehet itt valahol dirhamot venni?

KÁ Van egy haverom. Valutaspecialista. Minden hülyeséget találhatsz nála, a világ bármely sarkába utazzál . . . Gulden, ír font, dinár, zloty, svájci frank, luxemburgi frank, forint, tudom is én aztán, máltai font, francia frank, font sterling, márka, norvég korona, líra, pengő, escudo, lei, peseta, svéd korona, rubel, afgáni, dirham, taka, ngultrum, ki sem tudom mondani, indiai rúpia, kyat, peso, rial, jen, amit akarsz, nála nincs lehetetlen.

HÚSZ Hallod, most örülök is, hogy nem kérdeztelek.

KÁ Végérvényesen letettél az utazásról?

HÚSZ Ha nem is végérvényesen, de a közeljövőben biztos nem fogok odautazni. Azok után, hogy ma nem mentem el, egy jó ideig nem merem betenni a lábam abba az országba.

KÁ Ilyen fontos lett volna . . .

HÚSZ Nem, ettől sokkal fontosabb.

KÁ Valami problémáid vannak?

HÚSZ Nem szívesen beszélnék erről. Túl frissek még a sebek.

KÁ Ne vedd erőszakoskodásnak, de egyszerűen nem fér a fejembe, hogy lehet valami ennyire sorsdöntő. És ráadásul hogy egy ilyen hülye véletlenül múlt az egész . . .

HÚSZ Te se vedd sértésnek, ha nem avatlak be a titkaimba.

KÁ De hiszen te ott születted.

HÚSZ Igen.

KÁ És most évekig nem térhetsz vissza a hazádba?

HÚSZ Így van.

KÁ Ne haragudj, de nem fér a fejembe, hogy mit szalaszthattál te el ma délután.

HÚSZ Neked is jobb, ha nem tudod.

KÁ Az ilyen kijelentéseiddel ráadásul meg még csak tovább ingerled a kíváncsiságomat.

HÚSZ Mi lenne, ha témát váltanánk?

KÁ Csend.

HÚSZ Akkor legyen csend.

(Csend. Közben csak a rádióból hallatszó zenét halljuk. Az Electric Cafe véget ér.)

BEMONDÓNŐ Kedves hallgatóink, pontos időjelzést adunk. Az ötödik sípszó huszonkét órát jelez.

(Felhangzik mind az öt sípszó.)

BEMONDÓNŐ Huszonkét óra van, kedves hallgatóink. Műsorunk folytatásában környezetvédelmi magazinunk következik.

(Felhangzik a környezetvédelmi magazin bejelentő spicce.)

HÚSZ Azért remélem, hogy ezt már nem akarják végighallgattatni velünk.

KÁ Van nálam egy kazetta, megkérdezem, hátha beteszik.

HÚSZ De remélem, hogy temetési vagy esküvői szertartást rögzítettél rá.

KÁ Nem. Ezen vegytiszta zene. Bár azért kétlem, hogy olyan volna, amilyenre te gondoltál.

HÚSZ Mind hülyék vagytok ti ebben a városban, vagy csak nekem nincs veletek szerencsém?

KÁ Ugye nem haragszol, ha ezt a kérdésed válasz nélkül hagyom?

HÚSZ Lehet, hogy csak én futok rá mindig a leggagyantabbakra!

MŰSORVEZETŐ Köszöntöm környezetvédelmi magazinunk hallgatóit.

Erre a hétre több érdekes beszámolót is készítettünk a világ minden sarkából.

Az derül ki ezekből, hogy Földünk különböző pontjain hogyan viszonyulnak a vegyi jellegű hulladékok tárolásához, illetve megsemmisítéséhez. Összeállításunkat a nemzetközi környezetvédelmi szervezet nemrég nyilvánosságra hozott megdöbbentő adataival egészítettük ki.

(Kikapcsolták a rádiót. Egy rövid szünet után indiai meditatív zenét hallunk. Ez volt Ká kazettáján. Ká visszatér.)

KÁ Azt mondták, hogy nem szokás az ilyesmi nálunk, de most az egyszer . . .

Csak azért, mert én törzsvendég vagyok itt. Még szerencse, hogy ma este ez a pincér dolgozik. A másikkal legutóbb összeveszttem, meleg sört hozott ki nekem a szemétládája, nem hiszem, hogy most igyekezett volna a kedvemben járni. Egyébként most is rendeltem egy-egy sört, remélem, nem lesz ellene semmi kifogásod.

HÚSZ Csak ha nem lesz meleg . . .

KÁ És mit szólsz a zenéhez?

HÚSZ Hát nem valami izgalmas . . .

(Csörömpölés. A másik asztalnál valaki földhöz vágott egy üveget.)

3. KISMISKA *(hangja kicsit távolabbról)*

Egykor, mikor két dinnyécskéd kisarjadt és domborodni kezdett melleden, rimámkodtam: hadd szórakozzam rajtad; de te visongtál, hogy „nem engedem”.

HÚSZ *(súgva)* Ki ez?

KÁ Többször is láttam már itt, de nem ismerem.

3. KISMISKA *(hangja kicsit távolabbról, egy másik asztaltól)*

Ma fonnyadoznak dinnyéid és sárgák, míg rám kacsintasz: „kell a szerelem?”

HÚSZ Egész a pofájába hajolt annak ott.

KÁ Baj lesz ebből . . . De jól megy a szövege a zenéhez . . .

3. KISMISKA *(mint fent)*

Adnád szívesen. De ráismersz, drágám, a jelre, ha karomat lengetem?

KÁ Valami verset mond?

HÚSZ Nem tudom, de felénk tart!

3. KISMISKA *(hangja most ijesztően közelről)*

Azt pletykálják, hogy már nem nőzök.

Szép lányok sima, meztelen
teste helyett mosdatlan, szőrös
kölykök szerelme kell nekem.

HÚSZ Mit akar tőlem?

KÁ *(leinti Húszat)* Hagyd!

3. KISMISKA *(fenyegető hangon)*

Így van? – tudakolod, barátom.

Nincs még, de biztos így leszen,
mihelyt delfin ül a faágon
és szarvas jár a tengeren.

(Fenyegetően és undorítóan röhög.)

HÚSZ *(erélyesen)* Figyelmeztetem, uram, hogy ön a pofámba liheg!

3. KISMISKA *(hirtelen halkabbra fogja szavait, szinte suttogva, de továbbra is fenyegetően beszél)*

Mikor elindulsz Ithaka felé,
imádkozz, hogy utad sokáig tartson,
legyen kalanddal s tanulsággal teljes.

HÚSZ Figyelmeztetem, uram, hogy . . .

KÁ *(Húsz szavába vág.)* Üljön le közénk. *(Kiált a pincérnek.)* Eggyel több
sört kérek!

3. KISMISKA *(egyre nyugodtabban)*

Ne félj a laisztrügóniaktól, sem Poszeidón
haragjától – mert ezek nincsenek
mindaddig, amíg gondolatod szárnyal,
s nemes gyönyör vezérli lényedet.

PINCÉR Három hideg sör, uraim.

KÁ Köszönjük, köszönjük . . .

3. KISMISKA *(már egész nyugodt)*

A láisztrügóniak, a Küklopsz, a dühödt
Poszeidón: velük nem találkozol,
hacsak lelkedben meg nem szálltak, s onnan
parancsolod őket magad elé.

(Majd hirtelen váltással:)

Te idegen vagy itt?

HÚSZ Igen.

3. KISMISKA Nem ismered az itteni embereket.

HÚSZ Csak néhány ismerősöm van . . .

3. KISMISKA Nem ismered az itteni normákat.

HÚSZ Én csak . . .

3. KISMISKA Nem tudod, hogy itt hogyan kell viselkedni.

HÚSZ De csak . . .

3. KISMISKA Veszélyes alakok császkálnak erre, akik nem szeretik, ha illetéktelenül beleütik az orrukat egyes felelőtlen idegenek a dolgukba . . .

HÚSZ Engem a jószándék vezérelt.

3. KISMISKA Nem tudod, mikor kell hallgatnod és mikor beszélhetsz.

HÚSZ Mit akar tőlem?

3. KISMISKA

Imádkozz, hogy utad hosszú legyen:

sok nyári hajnal virradjon reád,

mikor boldogan érsz oly kikötőkbe,

miket nem látogattál még soha.

HÚSZ Mért ültetted le ezt ide az asztalunkhoz?

KÁ Próbáld meg csendben maradni egy kicsit!

3. KISMISKA

Nézz szét Phoinikia piacain
és vásárolj sok-sok értékes árut,
elefántcsontot, ámbrát meg korallt
s érzéki illatszert kis üvegcsékben,
parfümöket, amennyit csak találsz;
Egyiptom városait is látogasd sorra,
s tanulj azoktól, kik tudnak.

Tanulj. (Majd hirtelen váltással:) Mit láttál városunkból, idegen?

HÚSZ Hát nem sokat . . . De semmi köze hozzá!

KÁ Válaszolj, ha kérdezett!

3. KISMISKA A barátod viszont helybeli.

HÚSZ *(sértett hangon)* Nem sokat láttam, rengeteg dolgom volt. Örültem,
ha alhattam egy kicsit, nemhogy még városnézésre is befizessek.

3. KISMISKA Nézz körül egy kicsit. Innen az egész várost láthatod.

HÚSZ Láthatom, láthatom, de a nevezetességeket így nem lehet megnézni.

Oda el kell menni, közelről szemügyre venni . . .

3. KISMISKA Te csak nézz körül!

HÚSZ De így semmit sem lá . . .

KÁ *(ismét a szavába vág)* Nézz körül, ha mondja!

3. KISMISKA Igen, a barátod helybeli.

HÚSZ Mit kellene megnéznem rajta?

3. KISMISKA Mindig Ithaka lebegjen előtted,

miel egy cél vezet: hogy odaéj.

HÚSZ De nem sok értelme van ám az ilyen városnézésnek: éjszaka, és ráadásul ilyen magasból, helyhez kötve, kocsmaasztalnál ülve . . .

3. KISMISKA *(megemeli a hangját)*

De ne siess. Utazz lassan, nyugodtan.

Jobb neked, ha utad sok évig eltart,
s öreg vagy már, amire odaérsz,
tapasztalatban gazdag, és nem várod,
hogy szigeteden kincseket találj.

HÚSZ Nézem, nézem, megnézem. Szép város. Elégedett a válaszzal?

3. KISMISKA Ez mindig így viselkedik, vagy csak ma este ilyen?

KÁ Néha nehéz vele.

3. KISMISKA Így nem sokáig húzná nálunk, barátom!

HÚSZ Már meg mitől lettünk barátok?

3. KISMISKA

Köszönd csodás utadat Ithakának:

nélküle nem indultál vona el,
s most semmije sem lesz, mit adhat néked.

(Hirtelen váltással:) Mit látsz?

HÚSZ Nagyvárosi éjszaka. Kivilágított utcák, elsuhanó fénycsfkok . . .

3. KISMISKA Nem tűnt fel semmi különös?

HÚSZ Hacsak az nem, hogy ott, az egyik szegletben sötét van. Talán ott nincsenek kivilágítva az utcák?

3. KISMISKA *(diadalmasan)*

Szegényen vár s nem vádolod, hogy megcsalt,
mert bölcs lettél, ismeretekben gazdag,
és rájöttél, Ithaka mit jelent.

HÚSZ Továbbra sem értem.

3. KISMISKA Az, amit te szegletnek nevezel, az egy egész városnegyed. Igen, azt viszont nagyon is jól láttad, hogy ott nincsenek kivilágítva az utcák.

KÁ Amerginnek hívják azt a részt.

3. KISMISKA Ott kijárási tilalom van ilyenkor. Kötelező teljes elsötétítés, szünetel az áram- és a vízszolgáltatás. A hadsereg körülrzárja minden este Amergint. Se ki, se be. Ha bent laksz, és kintrekedtél, találd fel magad, ha kint laksz és bentrekedtél, az utcákról hordd el az irhád.

HÚSZ Mi van ott, ami ilyen veszélyes lehet?

3. KISMISKA Oda kell elmenned, ha igazán meg akarod ismerni városunkat.

HÚSZ Hát holnap éppenséggel ráérek, el is mehetek, ha akarja.

3. KISMISKA Nem nappal, ilyenkor. Amikor tombol az éjszaka.

HÚSZ De azt mondta, hogy nem lehet bejutni.

3. KISMISKA Azt mondtam, hogy körül van zárva. Ha velem jössz, bejutni is be lehet.

HÚSZ Szerinted?

KÁ Ahogy jónak látod, barátom.

HÚSZ És te velünk tartanál?

KÁ A vendégem vagy, ha akarod, megmutatom a várost.

3. KISMISKA És ott, Amergin felett, a hegyoldalban, látsz valami fényt?

HÚSZ Mintha valami tábortűz volna.

3. KISMISKA Ahhoz a tábortűzhez kell eljutnunk, idegen barátom.

HÚSZ Ott már nincs kijárási tilalom?

3. KISMISKA Még csak ott van igazán . . .

HÚSZ Kik ülnek a tábortűz mellett?

3. KISMISKA Egyszerű emberek azok is, olyanok, mint te vagy én.

HÚSZ Hát nem bánom, ennyivel gazdagabb leszek.

3. KISMISKA Kérd vissza a kazettádat és indulunk.

KÁ Igen, igen . . .

HÚSZ Mennyi idő kell, hogy odaérjünk?

3. KISMISKA Az attól is függ, hogy mennyire bírod a futást . . .

(Hirtelen félbeszakad az indiai meditatív zene, a pincér visszakapcsol az iménti rádióra. Pink Floyd: Sings of Life – a zeneszám elején hallható effektusokkal együtt. Amikor a dal már teljesen felismerhető, lassan halkulni kezd, és fokozatosan effektusok veszik át a helyét. Új helyszín következik: a tábortűz pattogása és tábortűzet körülülő emberek beszélgetésének foszlányai, alig vagy egyáltalán nem kivehető szavak, szófoszlányok, köhögés stb. . . .)

A NÉMET Das elementare, das metaphysische Entsetzen, das jeden erfassen muss, der auf dieses Ereignis sieht, erklárt zumindest eines: jede, auch die würdigste Art, über Auschwitz zu reden, jeder Aufruf, aus dem Unfasslichen zu lernen, führt unweigerlich zu Banalitäten oder zur Sprachlosigkeit.

1. KISMISKA Jól beszél!

2. KISMISKA Kár, hogy nem tudok németül . . .

ÁRPÁD *(hangja a távolból egyre közeledik, amíg egészen közelre nem ér)*

Uram, uram . . . Atyám . . . ! Uram . . . ! Atyám, atyám . . . !

HUSZONHÁROM Hozzám beszélsz, testvérem?

ÁRPÁD Igen, uram . . . atyám . . . nem is tudom, hogy szólítsam . . .

HUSZONHÁROM Csak testvéremnek, mi itt mind testvérek vagyunk.

ÁRPÁD És mondd ur . . . testvérem, lehet valaki testvérebb a másíknál?

HUSZONHÁROM Mért kérded? És egyáltalán: hogy kérdezhetsz ilyet, testvérem?

ÁRPÁD Kérdezek, testvérem, mert nekem . . . Igen, nekem ismerős ez a hely. Futottam. Nem zavart senki és nem is siettem sehová. Csak valami azt súgta, FUSS, és én futottam, amerre a lábaim vittek. Az irányt sem én határoztam meg. Csak futottam. Hegynek felfele, egyre magasabbra, egyre gyorsabban. Igen, volt már vagy két hete, ha nem két éve, hogy futásnak eredtem, de az is lehet, hogy csak egy órája, másfél órája, vagy épp csak néhány perce, sőt az is megfordult a fejemben, hogy csak néhány másodperce lehetett, a másodperc sokszorosán tört, század, ezred, milliomod, billiomod . . . végtelennel tört része. Elfogyott a hegy, már a csúcsát is rég elhagytam, de a lábaim csak vittek tovább, és már egyre magasabban jártam. Már arra is felkészültem, hogy bármelyik pillanatban lezuhanhatok, de mégsem. Egyre sűrűbb volt a köd körülöttem. Én meg csak futottam. Egyre tovább, egyre gyorsabban. Futottam, futottam és futottam! S az egyik pillanatban egy hatalmas kőfalnak ütköztem. Nem is kőfal, betonfal lehetett . . . Megpróbáltam megkerülni, de akkor már minden irányban csak falat találtam. S már visszafordulni sem bírtam: mögöttem is fal tornyosult. Áttörhetetlen. És egyre zsugorodott a hely, egyre közelebb voltak egymáshoz a falak. Minden erőm elhagyott. Utolsó kísérletként ordítani kezdtem: bosszú, bosszú, bosszú!

HUSZONHÁROM Bó a termés, és van, aki mégis siratja? Testvérem, tízezres tömegek vonulnak a felhők garmadán. Szűrjében mindenki kincseket rejteget. Nem, nem és nem elég.

ÁRPÁD Valami azt súgta, hogy ne tedd ezt, de akkor már nem bírtam abbahagyni. Összelapultam . . . majd erőt vett rajtam a röhögés.

HUSZONHÁROM Testvérem, csókold meg a földet ott, ahol úgy érzed, hogy a legkevésbé sem érdemli meg.

ÁRPÁD Ez hát a válaszod?

HUSZONHÁROM Ez hát, és semmi más.

(Ismét felerősödik a tábortűz pattogása és ismét összerosódnak a különböző beszélgetések mondat- és szófoszlányai. Egy hatalmas erejű robbanás szakítja félbe mindezt, majd egy tompa huppanás.)

HÚSZ Jaaaj!

3. KISMISKA Vigyázz!

KÁ Ez közel volt.

(Zuhogó eső hangja, több lövés is dördül, különböző koppanások sorozata, görgő fémhordó robaja.)

3. KISMISKA *(mint ebben a jelenetben minden beszélgetés, most ő is fojtott hangon)* Bírsz jönni?

HÚSZ Bfrok, csak egy kicsit megrántottam a lábam.

(Villámbeccsapódás, süvítő szél hangja, fájdalmas segélykiáltások a háttérből.)

3. KISMISKA Vigyázzatok, itt most ezt át kell ugrani.

KÁ Ne maradj le!

(Néhány lépés koppanása az aszfalton, mentőautó szirénazúgása valahonnan nagyon messziről, újabb lövések.)

HÚSZ Az orrom hegyét sem látom!

KÁ Szorítsd jó erősen a kezem.

3. KISMISKA Fejeket behúzni!

(Hatalmas csapódás egy ház falán, üvegcsörömpölés, valaki kizuhant az ablakon, fájdalmas üvöltését halljuk, majd egy hatalmas puffanás, faágak repedése és egy újabb ütődés, ezúttal a földön.)

HÚSZ Messze vagyunk még?

3. KISMISKA Ezen a pocsolyán túl már egészen közel leszünk.

KÁ Ott valami fénylik!

3. KISMISKA A földre!

(Lassú evezés hangja és a zuhogó eső, egyre erősödő ideges szuszogás.)

1. KATONA *(a csónakból)* Van ott valaki? *(Szünet. Csak a szél süvít és az evezés hangja.)* Van ott valaki? Felemelt kezekkel másszon elő! *(Lövéssorozat.)*

(A távolból egy helikopter hangja közeledik.)

HÚSZ *(súgva)* Itt egy hullát visz a víz.

KÁ *(súgva)* Te is úgy fogsz úszni mindjárt, ha nem fogod be a szádat!

(A helikopter már felettük van.)

2. KATONA *(a helikopterből, hangja megafonon keresztül)* Találtatok valamit?

1. KATONA Az előbb még megvoltak. Nem kelhettek át a vízen.

2. KATONA Maradj itt, végigpásztázom a partot.

(Halljuk, hogy a helikopter elindul, a távolból pedig egy ismeretlen eredetű robbanás.)

3. KISMISKA Kússzatok utánam!

(Felzúg a csónakmotor, egyre fenyegetőbben közeledik a berregése.)

1. KATONA Van ott valaki? *(A berregés lassan távolodik, a Katona hangja is egyre távolabbról hallatszik.)* Van ott valaki? Van ott valaki? Van ott valaki?

3. KISMISKA Ezt alighanem megúsztuk.

HÚSZ A helyzet továbbra sem jogosít fel semmiféle optimizmusra.

3. KISMISKA Most lassan átúszunk a túlpartra. Lassan, nagyon lassan, hogy ne csobogjon a víz. Értem?

(A viharban és zuhogó esőben alig kivehető az úszás keltette vízcsobogás, a távolból ismét szirénahang, a part felől pedig lánctalpas járművek moraja.)

3. KISMISKA Ha meghalljátok a helikoptert, bukjatok le!

KÁ Mindjárt ott vagyunk, már közel a part.

(Fegyverropogás, valami hatalmas tárgy a vízbe zuhan, csobbanás, majd kivehetetlen kiáltások a parton, ahonnan elindultak.)

3. KISMISKA Mind itt vagyunk.

HÚSZ Igen.

KÁ Igen.

3. KISMISKA Ha sikerül felkapaszkodnunk erre a dombra, biztonságban leszünk.

JOLLANDA Van ott valaki?

3. KISMISKA Feküdj!

JOLLANDA Segítsenek, kérem, megsebesültem.

(A helikopter zúgása a távolban, de a hangja nem erősödik.)

JOLLANDA Nem vagyok katona, kérem . . . Meghalok itt . . . Nem bírom tovább . . .

3. KISMISKA Ki maga?

JOLLANDA Jollanda a nevem. És maguk? Katonák?

3. KISMISKA Nem.

JOLLANDA Akkor jó, csak attól félttem.

3. KISMISKA Mi baja?

JOLLANDA Meglőtték. Elvérzek, ha itt hagynak.

3. KISMISKA Hol sebesült meg?

JOLLANDA A lábam. A combom.

3. KISMISKA Rendben van, velünk jöhet.

(Carl Orff: Carmina Burana, Blaziflor et Helena, Ave formosissima. A zene egy idő után elhalkul, de a háttérben továbbra is hallható.)

2. KISMISKA Elvonult a vihar.
 1. KISMISKA Rosszabbkor nem is jöhetett volna.
 A NÉMET Das Gedenken an Auschwitz wachzuhalten, damit sich das Entsetzliche nicht wiederhole, ist eine Forderung an jedermann.
 1. KISMISKA Igaza van.
 2. KISMISKA Ha ez így folytatja, még német nyelvleckéket veszek a végén!
 1. KISMISKA Állj! Ki vagy?
 3. KISMISKA A testvéred.
 1. KISMISKA Jelszót!
 3. KISMISKA Vessétek ki a hálót, isteni lesz a fogás.
 1. KISMISKA Egyedül vagy?
 3. KISMISKA Négyen vagyunk.
 1. KISMISKA Testvérek mind?
 3. KISMISKA Igen, hárommal gyarapodott testvéreink száma.

(A Carmina Burana itt megszakad. Vad elektromos gitárhangok tépik szét a hangját. Rosszat sejtető gitárzene.)

HÚSZ Miért zárta körül a hadsereg egész Amergint?

HUSZONHÁROM Az volt régen a leggazdagabb negyed. Mindenhol neonreklámok, luxuskocsik és luxusvillák, medencék, szökőkutak. Oda húzódtott be az alvilág. A legdrágább mulatók, nightclubok, sztriptízbárok, nyilvánosházak . . . Számlálatlanul folyt a pénz, lucullusi lakomák . . .

(Vad gitárzene.)

JOLLANDA Otthagytál egyedül.

ÁRPÁD Én csak . . . Lementem, lementem, lementem . . . Lementem a pincébe!

JOLLANDA Meg is halhattam volna, ha nem bukkannak rám.

ÁRPÁD Mától te is egy vagy a testvéreim közül.

JOLLANDA Mit vétettem én? *(Sír.)*

(Vad gitárzene.)

HÚSZ Megsokallták a tiszt urak?

HUSZONHÁROM Oda került át a kábítószer-kereskedelem központja is, végül már mindennaposak voltak a lövöldözések . . . Az alvilág átvette előbb csak az egész negyed, aztán meg már az egész város irányítását. Minden az ő kezükben volt. Még a polgármester is rettegett tőlük . . . Egy napon pedig arra ébredtünk, hogy tankok állnak a házak előtt.

HÚSZ Ez itt egy ellenállási mozgalom?

(Vad gitárzene.)

3. KISMISKA

Hideg éj, bolhák. Hólé csepereg
a lyukas háztetőről. Felülök,
s virrasztok önnön holttestem felett.

(Vad gitározene.)

HUSZONHÁROM Tegnap temettünk, ma pedig már fontos dolgunk van.
Útra kell kelnünk. Minden testvérünk velünk tart. Átkelünk a sivatagon.
A TÖMEG *(skandál)* Lementem, lementem, lementem a pincébe!

(Vad gitározene.)

1. KISMISKA Csak a legfontosabbakat visszük magunkkal.
2. KISMISKA Hagymát és szalonnát.

A NÉMET Die Bilder der Vernichtungslager, die fast jeder gesehen, die
Berichte aus der Hölle, die fast jeder gelesen hat, lassen sich nicht
auslöschen . . .

2. KISMISKA Mit akar?

(Vad gitározene.)

NARRÁTOR *(mintha útjukról közvetítene a rádióban)* Így történt, hogy ma
reggel, pirkadatkor mintegy kétszáz ember nekivágott a sivatagnak. Elszán-
tan és tántoríthatatlanul. Csak egy cél lebegett a szemük előtt: a sivatag
leküzdése. Ez a gondolat mindennél többet jelent a számukra, hiszen az
Amergin feletti dombokon nem sokáig bírták volna már tovább. Kétszáz
bátor ember . . . Nem harsonák kísérték ki őket.

(Harsonaszó.)

NARRÁTOR Trombiták sem szóltak.

(Trombitaszó.)

NARRÁTOR Vastaps sem bátorította őket.

(Vastaps.)

NARRÁTOR A kürtöket sem fújta meg senki.

(Kürtszó.)

NARRÁTOR Skót dudák sem szóltak.

(Skót dudák.)

NARRÁTOR Akárha minden hegedű üveghangon szólna . . .

(Üveghangok a hegedűn.)

NARRÁTOR Érzéketlen ütlegek érnék a zongorát . . .

(Zongora billentyűinek érzéketlen ütlegelése.)

NARRÁTOR S elmaradt az andalító hárfaszó . . .

(Andalító hárfaszó.)

NARRÁTOR Csak a foltos nádiposzáta nászrepülési éneke szólt.

(A foltos nádiposzáta nászrepülési éneke.)

ÁRPÁD Acrocephalus schoenobaenus.

NARRÁTOR Köszönöm.

(A foltos nádiposzáta nászrepülési éneke.)

NARRÁTOR A germán zarándok indulás előtt pedig kifejtette még, hogy szerinte „. . . wer sie verdrängt oder leugnet, der ist auch nicht zu erreichen is Mahnstunden, an Gen . . . Gen . . . Genden . . .

A NÉMET . . . Gedenktagen oder in Museen.”

NARRÁTOR Nos, igen. Museen. Köszönöm!

A NÉMET *(tört magyarsággal)* Szóra sem érdemes.

NARRÁTOR Így haladt ez a kétszáz bátor ember keresztül a vad sivatagon. Csak a süvítő szél társult hozzájuk az úton.

(Süvítő szél.)

NARRÁTOR Voltak, akik kifáradtak, és nem bírták tovább. Ők a teherbíróbb társaik nyakába kapaszkodva húzták, vonszolták magukat tovább. Mert ők mind a kétszázán egymás testvérei. Mind ott maradtak volna inkább, minthogy egy is ott maradjon közülük. Ennyi. Élő egyesben a sivatagból. Útjukról beszámolunk még. Zene a stúdióból.

(Iron Maiden: Alexander the Great. A zene egy idő után fokozatosan elhalkul, csak a süvítő szél hangja marad. A vonuló karávan hangjai: nyögések és néhány szófoszlány.)

2. KISMISKA Látom. Az ott a városi templomtorony.

1. KISMISKA Délibáb!

HUSZONHÁROM Nem délibáb az, testvérem, utunk vége már csak egy karnyújtásnyira van tőlünk. Megérkeztünk.

2. KISMISKA Megérkeztünk!

JOLLANDA Megérkeztünk!

HÚSZ Megérkeztünk!

KÁ Meg-ér-kez-tünk!

A TÖMEG Lementem, lementem, lementem a pincébe!

HUSZONHÁROM Testvéreim! Boldog vagyok! Megérkeztünk. Volt értelme mindennek. Mindennek megvolt a maga értelme, semmit sem csináltunk hiába. És jegyezzétek meg: most utoljára hangzott el ez a felkiáltás. Új jelszavak, új célok, új feladatok várnak!

A TÖMEG Megérkeztünk!

HUSZONHÁROM A városba érve előbb mindenki alaposan pihenje ki magát, s holnap reggel kezdődhet a sorban állás. Ki-ki belátása szerint oda megy és annyiszor áll sorba, ahányszor akar. Mindenből annyit gyűjt be, amennyire megítélése szerint szüksége lesz majd. Ja, igen, még valami: ne felejtsetek el ellenőrizni a listákat a város főterén. Csak arra vigyázzatok, hogy időben meglegyen minden, ami szükséges, mert ha valaki későn kapcsol, az a következő kilencven évben olyan bunkó lesz, hogy magára sem ismer. Egyébként pedig öröm volt veletek végigcsinálni ezt a tortúrát. Menjetekek békében és szeretetben!

A TÖMEG Hurrrráááá . . . ! *(Halljuk, hogy rohannak a város felé, egyre távolodik a hangjuk.)*

HUSZONHÁROM Csak te tartasz ki mellettem?

HÚSZ Azért a pár percért, amennyivel előbb érnek oda, nem érdemes rohanni . . .

(Mediterrán hangulatú zene. Vidám tengerparti nyüzsgés. Déli harangszó. Gregorián kórus. Békahangok. A tengervíz csobbanása. Játszadózó gyermekhangok. Madrigál. Az épp megszületett gyermek sírása. Kislánykacaj. Karvalyposzáta éneke.)

ÁRPÁD Karvalyposzáta, Sylvia nisoria.

KÁ Árpád, Árpád . . . !

ÁRPÁD Ó, te vagy az?

KÁ *(közeledik a hangja)* Mit csinálsz itt?

ÁRPÁD Tulajdonképpen semmit. Nézem a tengert, élvezem az életet. Rá-érősen, mint a nyugdíjasok . . .

KÁ Nem voltál sorban állni?

ÁRPÁD Ma még nem. Van időm, még a listán sem vagyok . . .

KÁ Akinek jól megy . . . Én már túl vagyok a fogantatáson, még négy hónapom maradt itt.

ÁRPÁD Akkor te már nagyban dolgozol.

KÁ Teljes gőzzel.

ÁRPÁD És rugdalódszol is?

KÁ Mójával. De micsoda véletlenek vannak. Épp most voltam észért sorban állni, és tudod kivel találkoztam?

ÁRPÁD No?

KÁ Hát Jollandával.

ÁRPÁD Mi van vele? Nem is találkoztunk, mióta ideértünk . . . Hát nem volt egy jó házasság az a miénk.

KÁ Jollanda, kérlek szépen, már ötször állt sorban szépségért, és azt mondja, eljött már egyszer észért is sorban állni.

ÁRPÁD Hanem, ugye, mondd már meg nekem, te hányszor álltál sorban észért?

KÁ Eddig összesen hétszer, de még legalább háromszor el szeretnék menni.

ÁRPÁD Istenem, hát mi akarsz te lenni? Einstein?!

KÁ No, hát ha nem is Einstein, de bunkó nem szeretnék.

ÁRPÁD És szépségért?

KÁ Azért még csak kétszer, de muszáj lesz még oda is elmennem, gnómként sem szeretnék megszületni.

ÁRPÁD Azt hallottam, hogy van valami kisebb ablak is, valahol a külvárosban, ahol tehetséget vagy mit osztogatnak. Te nem hallottál erről?

KÁ Dehogynem! Tehetségért is már háromszor sorban álltam.

ÁRPÁD Ki sem nézné belőled az ember.

KÁ Tulajdonképpen rengeteg ilyen kis ablak van városszerte, és nem is olyan nehéz megtalálni őket. Van ez, ahol tehetséget osztogatnak, van, ahol egészséget, ott is már négyszer voltam. Bátorságért csak egyszer álltam be a sorba, becsületért viszont már háromszor . . .

ÁRPÁD Olyan is van, hogy becsület?

KÁ Hogyne volna. Mondom, rengeteg ilyen kis apróságot osztogatnak. Kreativitásért is már háromszor sorba álltam.

ÁRPÁD Hülye egy stréber vagy te, hallod!

KÁ Nem stréberség kérdése ez. Találtam olyan ablakot is, ahol hiúságot osztogatnak. Ott is álltak már egy páran, de valahogy nem volt kedvem hozzá. Ízlésért voltam még kétszer . . .

ÁRPÁD Nincs véletlenül egy várostérképed, ahol mindezek az ablakok fel vannak tüntetve?

KÁ Nekem nincs, de azt hiszem, lehet olyat venni itt ezeknél a szuvenír-árusoknál.

ÁRPÁD Vettél valamilyen szuvenírt?

KÁ Nem akartam túlzásba vinni, csak egy kis anyajegyet a jobb térdemre.

ÁRPÁD Semmi mást?

KÁ Igazából még ezt is feleslegesnek tartom.

ÁRPÁD De azt a térképet muszáj lesz megnéznem!

KÁ Mintha láttam volna náluk.

ÁRPÁD Én azt hittem, hogy csak ez a kettő van, az ész meg a szépség.

KÁ Hát azok a legdivatosabbak, most mindenki a szépségért van besózva.

Állítólag ez az újfajta mellbőség nőknél különösen előnyös . . . Szóval, mondom, ez a kettő a leglátogatottabb, ezért is költöztették be ezeket az ablakokat ide, a városközpontba. Észért még csak-csak sorba lehet jutni, de szépségért estig rostokolhatsz ott a sorban.

(Carl Orff: Carmina Burana, Fortuna Imperatrix Mundi, O Fortuna.)

A NÉMET Von diesen wenigen Unerreichbaren abgesehen, ist Auschwitz dem Geschichtsbewusstsein der Deutschen wie ein Kainsmal eingebrannt.

1. KISMISKA Jól beszél!

2. KISMISKA Kár, hogy nem értek németül.

1. KISMISKA Te, láttam egy olyan ablakot itt a másik utcában, hogy nyelv-érzék. Arra neked többszörösen is szükséged lesz. Egy hónapig is nyugodtan sorban állhatsz érte!

(Vége)

A szövegben eredeti vagy torzított változatban idézeteket használtam fel két ismeretlen szerzőtől, a Delphi Jósda Athén Városának küldött üzenetét i. e. V. századból, továbbá Rhuphinosztól, Kobajasi Isszától és Konsztantinosz Kavafisztól.